

Jaunais UIN likums: nedrošie debitoru parādi (2/38/17)

Šajā rakstā aplūkojam nedrošo parādu tēmu.

Ar nodokli apliekamā bāze

Saskaņā ar jaunā UIN likuma 9. pantu nedrošie parādi veido ar UIN apliekamo bāzi, ja –

- tiem ir izveidots uzkrājums, kurš kā izmaksu ir iekļauts peļņas vai zaudējumu aprēķinā, un 36 mēnešu laikā no uzkrājuma izveidošanas dienas parāds nav atgūts vai tam nav piemērojams atbrīvojums;
- šie parādi ir iekļauti peļņas vai zaudējumu aprēķinā, bet pirms tam tiem nav izveidots uzkrājums un nav piemērojams atbrīvojums.

Uzņēmumiem ir svarīgi nodrošināt uzkrājumu veidošanas kontroles mehānismu, lai sekotu līdz 36 mēnešu periodam.

Tāpat kā līdz šim UIN nebūs jāmaksā par kredītiestāžu un krājaizdevu sabiedrību izveidotajiem debitoru uzkrājumiem vai to norakstījumiem tieši zaudējumos, kas veikti saskaņā ar SFPS¹ vai FKTK prasībām, kā arī par attīstības finanšu institūcijas debitoru parādiem paredzētajiem uzkrājumiem.

Atbrīvojumu piemērošana

Atbrīvojumu par zaudētiem parādiem turpmāk varēs piemērot, ja –

- būs veiktas visas atbilstošās parādu piedziņas un atgūšanas darbības;
- debitors būs ES/EEZ vai spēkā esošas nodokļu konvencijas valsts rezidents; un
- būs izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

Debtors – juridiska persona

Debtors ir likvidēta valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrība.

Ir tiesas spriedums par parāda piedziņu no debitora un tiesu izpildītāja akts par piedziņas neiespējamību, un komercsabiedrība ir izslēgta no Uzņēmumu reģistra vai citas ES/EEZ vai spēkā esošas nodokļu konvencijas valsts reģistra.

Debitora parāda summa ir mazāka nekā ar tās atgūšanu saistītie izdevumi, taču ne vairāk kā 20 eiro.

Debitora parāda piedziņa tiesas ceļā nav iespējama lietderības apsvērumu dēļ, jo debitora parāda summa ir mazāka nekā ar tās atgūšanu saistītie izdevumi, ja iepriekš ir veikti pasākumi parāda atgūšanai, ievērojot nosacījumu, ka šī parāda summa nepārsniedz 0,2% no pārskata gada neto apgrozījuma, bet ne vairāk kā 500 eiro.

Parādu summa saskaņā ar tiesas nolēmumu atbilst parādnieka TAP vai ĀTAP pasākumu plānā noteiktajam proporcionālam pamatparāda, līgumsoda vai procentu dzēšanas vai samazinājuma apmēram.

Parāda summa ir atzīta saskaņā ar kreditoru prasījumu reģistru, kad tiesa ir apstiprinājusi –

- debitora – juridiskās personas, personālsabiedrības vai individuālā komersanta – b) debitora – fiziskās personas – bankrota maksātnespējas procedūras pabeigšanu.

Debtors – fiziska persona

Ir tiesas spriedums par parāda piedziņu no debitora un tiesu izpildītāja akts par piedziņas neiespējamību.

Debitors, kurš nav ar uzņēmumu saistīta persona, ja uzņēmums dzēš tam izsniegto aizdevumu, ievērojot nosacījumu, ka dzēsto summu neapliek ar IIN saskaņā ar IIN likuma 9. pantu.

Parāda summa nav atgūta no debitora, kura darbība ir apturēta ar nodokļu administrācijas lēmumu, un tas ir izslēgts no Uzņēmumu reģistra.

Debtors ir miris.

Vairums kritēriju sakrīt ar spēkā esošajā likumā minētajiem, taču jaunais likums ievieš arī vairākus jaunus kritērijus, kad norakstītie debitoru parādi nav jāiekļauj ar UIN apliekamajā bāzē, tostarp šādus:

- ir ieviesti ierobežojumi debitoru parādu norakstīšanai, izvērtējot lietderības apsvērumus (20 un 500 eiro). Turpmāk lietderības apsvērumi attieksies ne tikai uz fizisko, bet arī juridisko personu parādiem;
- parāda summa nav atgūta no debitora, kura darbība ir apturēta ar nodokļu administrācijas lēmumu, un tas ir izslēgts no Uzņēmumu reģistra;
- debtors ir miris.

Jānorāda, ka šīs normas nav piemērojamas saistītām personām izsniegtiem aizdevumiem, kuri ir iekļauti ar UIN apliekamajā bāzē.

Tāpat kā iepriekš UIN nebūs jāmaksā par parāda summā iekļauto PVN, ja par to nav samazināta budžetā maksājamā PVN summa, un ar UIN apliekamo bāzi varēs samazināt par -

- atgūtā parāda summu, kas bijusi iekļauta izdevumos vai kurai ir izveidots speciālais uzkrājums, kas iekļauts ar UIN apliekamajā bāzē kādā no iepriekšējo gadu taksācijas periodiem;
- parāda summu vai tādu samazinātu speciālo uzkrājumu summu, kurai piemērojams atbrīvojums, ja šī summa ir iekļauta ar UIN apliekamajā bāzē kādā no iepriekšējiem periodiem.

Visas minētās normas attiecas uz debitoru parādiem, kas tiks uzskaitīti grāmatvedībā no 2018. gada 1. janvāra.

Pārejas noteikumi

Par debitoru parādiem, kas būs bilancē 2017. gada 31. decembrī, uzņēmumi varēs samazināt ar UIN apliekamo bāzi, piemērojot koeficientu 0,75, ja būs piemērojams atbrīvojums un ja -

1. debitoru parāds tiks norakstīts izdevumos (zaudējumos). Šajā gadījumā par šo summu tiks samazināta ar UIN neapliekamā nesadalītā peļņa, kas uzņēmumiem būs bijusi bilancē 2017. gada 31. decembrī. Kā esam informējuši iepriekšējos rakstos par UIN reformu, līdz 2018. gadam gūto peļņu uzņēmumi varēs sadalīt, nepiemērojot jauno UIN;
2. tiks samazināts uzkrājums nedrošiem parādiem, kurš ir uzskaitīts dalīti no citiem uzkrājumiem.

---

¹ Starptautiskie finanšu pārskatu standarti